

СЕНКИ В СТАРИЯ ДОМ

ГЮМЪТ

Последната каруца изтрополи по калдъръмените улици на подпаления град и спря на възвишението. Хората жално гледаха доскорошния си труд обгърнат в пламъци. Вятърът разкъсваше стелещия се дим и погледите се спряха на опожареното училище, съборената камбанария, пресъхналата чешма, запустелите улици.

Зурлите и тъпаните подгониха конете и всички потънаха в неизвестното.

Бъдещето ги посрещна смълчано в непознатия град. Конете бяха само кожа и кости. Стопанинът побърза да ги продаде. Пълните с ечемик чували се спогледаха уплашено. Продадоха конете и те бяха на ред.

Стопанинът пощади чувалите и в дългите нощи изсипваше част от съдържанието им в нощвите и хората приготвяха гъста резлива течност.

„Боза, боза-а-а!“

С тези викове започваше всеки ден та Гюма.

Посрещаха го с радост. Децата потичваха след него и весело повтаряха „Боза-а-а“. Стопанинът не ги гонеше.

Гюма беше щастлив. крачка по крачка, улица след улица, заедно със стопанина обикаляше целия град. Вечер насядали до огнището, всички наблюдаваха как събраните пред деня пари се разпределяха на три купчини. Едната за ечемик, втората за храна на домашното и третата най-голямата за дома.

Ден след ден.

Месец след

месец.

Гюма опозна града и с радост прие решението на стопанина, техния дом да бъде изграден до църквата.

Започна нов живот.

Напуснаха наетата къща и всички заживяха в свое, собствено мазе оградено от здравите основи на новостроящия дом.

Сега Гюма имаше и други задължения. Хората носеха вода от далечната чешма за майсторите. Как се ядосваше стопанинът, когато виждаше драскотина по неговата снага. Наказваше виновникът, а след това с нескрита обич лъскаше тялото му докато не изчезне и последната драскотина.

Не беше завършен домът, а собственика нае магазин в центъра на града.

Сега Гюма трябваше да внимава и да се пази от чираците с които обикаляше по улиците.

Стопанинът застана зад чекмеджето с парите.

Третата купчина с парите растеше всеки ден. От нея заделяха пари за наема на магазина и за pistolетите, които ги пазеха.

С купчините пари растеше и страхът на Гюма.

Стопанинът нае още един магазин и още един и нямаше насита.

Купчините ставаха все по-големи.

Спокойствието изчезна.

Гюма се застояваше за дълго на лавицата.

Един ден стопанина не плати на pistolетите и да го стреснат простреляха Гюма за назидание.

Захвърлиха го в мазето на новопостроения дом, а стопанина замина на фронта.

КОКАРДАТА

Стопанинът дължеше живота си на Кокардата и тя знаеше това.

Двамата се разбраха когато холерата притисна плениците в калта зад телените мрежи. Бялата ръка на лъскавите ботуши посочи Кокардата през оградата. Стопанинът видя искрица живот в нея. Отразените от трицветния емайл лъчи на късното есенно слънце се спряха на хлътналите му очи и той усети, че ще живее.

Кокардата.

Стопанинът я запази за себе си. Другата откъсна от подгизналата фуражка на изстиналия труп и я подаде през телената мрежа.

Получи парче хляб. Парче надежда. Парче живот.

Изпсува.

Изпсува ботушите. Изпсува холерата. Изпсува гнусната война..

Кокардата му спечели парче живот и той знаеше какво да прави. Знаеше, че всичко зависи от тях двамата.

Когато сутрин санитарите изнасяха труповете, той вече лъскаше свалените от фуражките кокарди. Не разменяше само своята. Щом ботушите се сменяха край оградата той я показваше и започваше пазарлъка.

Част от хляба предлагаше на останалите живи. Предлагаше срещу всичко.

Пари. Часовници. Брачни пръстени.

Предлагаше им парчета надежда.

Войната свърши и стопанина се завърна.

Припечеленото от размените скъта в Раклата.

РАКЛАТА

Беше захвърлена на прогизналия от времето таван. Спомените я напуснаха и не искаше нищо от бъдещето. Дразнеха я само паяжините, които безцеремонно опипваха тялото ѝ, промъкваха се през процепите и изпълваха празната ѝ утроба. Дразнеше я и ненаситния дървояд, който ръфаше измъченото ѝ тяло.

Раклата.

На каква почит се радваше в Стария дом. След смъртта на жена му стопанинът пренесе Раклата в голямата стая. Постави я срещу камината до леглото си и всеки ден галеше снагата ѝ. Отваряше внимателно капака и с часове се взираше в трудната ѝ утроба.

Там беше цялото му богатство.

Безкрайни мигове на наслада изпитваше Раклата, когато стария стопанин сядаше до разгорялата се камина, изваждаше лулата си и чакаше да види какво ще направи седналия срещу него длъжник. Колко се радваше Раклата, когато нещастникът вадеше кибрит и поднасяше запалената клечка към лулата на стопанина.

Това беше неговия провал.

Стопанинът не прощаваше никому.

Вадеше главня от камината, поднасяше я към лулата си и жадно всмукваше тютюневия дим. Раклата виждаше как с догарянето на кибритената клечка, изгаряха надеждите на длъжника.

Това бяха най-хубавите години в Стария дом.

Синът провали всичко.

Онова нахално щабс-офицерче, което нямаше жал никому.

Раклата го намрази от деня, в който бръкна дълбоко в утробата ѝ и извади наполеоните.

От този ден стопанина не излезе от стаята. Придърпа Раклата до леглото си и двамата мислеха, че нищо не може да ги раздели.

Раздели ги смъртта.

Раклата я видя да влиза в стаята след смяната на парите.

Нейният благодетел издъхна.

После се случи най-страшното.

Разровиха утробата ѝ, измъкнаха вече ненужните банкноти и с тях покриха безжизненото тяло на покойния и господар.

Раклата разбра, че дни наред и носила умрял плод.

СЛУГИНСКАТА СТАЯ

Наричаха я Слугинската.

Простичко обзаведена, в миналото Слугинската носеше радост на много сърца. Сега зейналият дърворед позволяваше на ветровете да устройват своите оргии.

Как ѝ се искаше да разкаже на някого всичко, което беше преживяла през годините.

Отшумели години.

Когато ремонтираха Стария дом за нея построиха отделна дървена стълба. Стопанинът се досещаше, че неговия син често изкачва стълбата да навести слугинчето.

Стопанинът умря.

Същата година продадоха Стария дом.

Купи го евреина. Още с настаняването изби врата от коридора за Слугинската стая. Неговият син нямаше защо да се качва по дървената стълба.

Евреинът увеличи заплатата на слугинчето.

Заедно с новия господар в Стария дом влезна страхът. Разположи се в стаите и започна да властва. Притискаше хората и ги караше да шепнат.

Колко ли време щеше да притиска хората?

Подгониха го ботушите. Нахълтаха безцеремонни, разюздени, жестоки.

Изгониха евреина и настаниха фабриканта..

Страхът се скри в Слугинската. Ако чуеше ботушите да се качват по стълбата, бягаше в кухнята. От там ботушите го подгонваха в задния двор. В едно сбърка страхът. Не разбра, че един ден може едновременно да се чуят стъпки от двете страни.

Този ден дойде.

От Слугинската стая изведоха студента. Издаде го кашлицата. Беше слабо, хилаво момче с дълги костеливи ръце, които нощем разлепваха позиви по мрачните сгради на смълчания град.

Слугинчето остана само.

В самотните вечери викаше мъката. Тя се оказа лоша съквартирантка. Нощем изцеждаше очите ѝ, крадеше сънят ѝ и я тласкаше към спринцовката с морфин.

Войната свърши и живота в Стария дом замря. Нямаше го слугинчето, ботушите изчезнаха, а фабриканта потърси услугите на пистолета си.

В Слугинската стая влезе тишината.

ЗАРОВЕТЕ

Ботушите изпратиха фабриканта да въдворява ред в новите земи, а те останаха да се разпореждат в Стария дом.

Пак беше война.

Още по жестока.

Старата кръчма, чуждите хора и войнишката пот, замениха скъпите локали, охранените лица, френските парфюми с които беше свикнал фабрикантът.

Пропи се.

Докато все още можеше да мисли, преписа част от имотите на господарката и с неговата част започна играта.

Заживя със зарове.

Войната беше усещане. Заровете живот.

Щом станеше от игралната маса, фабрикантът се затваряше в тъмната стая и по цели часове оставаше сам.

Тези, които мислеха, че преглежда интендантските книги се лъжеха. Лъжеха се и тези, които го съжаляваха, че е оставил младата си жена в Стария дом.

Фабрикантът живееше със зарове си. Дългите му пръсти с часове галеха гладката им повърхност. Всяка драскотина го караше да тръпне. Вземаше лупата, разширяваше драскотината и на мястото на финия прашец поставяше олово. После покриваше оловото със същия фин прасец, премесен с лепило и започваше да гали зарове.

Месеци наред печалбата растеше.

Нахалното щабс-капитанче разкри играта.

Фабрикантът прибра зарове в седефената кутийка и потърси друга компания. Там властваха петте карти.

Когато проигра остатъка от парите, започна да залага войнишката мъка. Складовете бяха неговата хазна. Не му търсеха отговорност. Ботушите бяха зад него. Искаха да бъде далеч от жена си.

Войната свърши и фабрикантът се потътри по изровените пътища към Стария дом.

Госпожата го прие, но пари не му даде.

Фабрикантът заложи големите късове черен мрамор закупени за семейната гробница.

Зарове го подведоха. От възмущение не разбра, че малките късчета олово останаха в седефената кутийка.

Фабрикантът потърси услугите на пистолета си.

Зарове се плъзнаха от изстиващите ръце и се настаниха на излъскания чамов под.

ИКОНАТА

Иконата.

Изкривена от времето с напукано лице, тя наблюдаваше как хората ровеха шкафовете, блъскаха се в коридорите и приглушено говореха, сякаш мъртвата беше в Дневната.

Нямаше криминална история.

Госпожата се самоуби.

Когато заваля силно Иконата разбра за намеренията ѝ. За първи път госпожата не прогони мрака. Само светкавиците се плъзгаха по стените на стаята, спираха се на измъченото ѝ лице и щом чуеха бълбукането на виното в чашата изчезваха през прозореца.

Дъждът спря.

Госпожата се взираше в чашата с виното. Иконата я проследи как отива да сейфа, вадя малкото шишенце и без да брои капките бавно изсипа съдържанието му в чашата.

Очите им се срещнаха и Иконата видя как смъртта прегърна госпожата.

За миг всичко се превърна в спомен.

Женитбата на госпожата със стария полковник

Спомени: златни пагони, бляскави саби ,изпънати мундири...загорели войнишки тела.

Погребението на полковникът-спомен.

Сватбата с фабриканта-спомен

Спомени: черни фракове, шум на банкноти, смях на кокетки, банкетни зали, пътувания в чужбина...

Всичко за нея.

Въртележката на живота.

И после... война.

След войната фабрикантът потърси услугите на пистолета си.

Въртележката спря.

Взеха фабриките.Отнеха земята. Бижутата госпожата продаде сама. Не продаде Иконата.

Поколения бяха живели с нея.

ДНЕВНАТА

Когато изнесоха госпожата от Дневната, Стария дом осиротя. Прахът се плъзна по стените, опуши прозорците, посипа вещите и заживя с мрака и тишината.

Един след друг обитателите бяха напуснали този свят.

Потърсиха наследници.

Нямаше.

За Стария дом си спомни комисията. Заповедите и бяха точни и ясни. В едната стая семейство с две деца. В другата стая семейство с две деца.

Определиха Дневната за общо ползване.

В нея бяха останали само старата камина, френските тапети, Иконата и протрития чамов под. Имаше такъв окаян вид сякаш тук не беше кипял живот.

Кой щеше да разкаже на новите обитатели за хитрите очички на стопанина, който се подиграваше с жертвите си пред камината, пушейки лулата си и делеше хората на платежоспособни и некадърници. А, евреина, слугинчето, студента, похотливия кикот на ботушите, кръшната снага на госпожата, фабриканта...

Отминали времена.

Сега хората бяха други.

Какво им пречеше да поставят нови тапети, на запалят камината, да се прекръстят пред Иконата, да постелят зелено сукна на масата и да седнат да разговарят.

Защо не я обикнаха?

Тези хора не бяха градили Стария дом, не бяха се грижили за него, а всички го искаха да бъде само техен.

ГЮЛЕТО

Увиснало на железните въжета Гюлето застрашително
се полюшкваше над Стария дом.

Изпълняваше заповеди.

Сенките в Стария дом като луди се лутаха в опразнената му утроба.
Никой не ги чуваше. Никой не им обръщаше внимание.

Никой не искаше да застане на пътя на Гюлето.

То беше палача.

Захвърленият Гюм потъна сред прахоляка. Раклата се радваше, че
заедно с нея Гюлето ще смаже и дървояда, който години наред разяждаше
тялото ѝ. Времето беше отнело силите на Слугинската стая и тя рухна при
първия удар. Заедно със Заровете Кокардата се запиля под дюшемето и
не смееха да се покажат.

Дневната злорадстваше. Хората не се разбраха и Гюлето ги
наказваше.

От Стария дом остана само Иконата.

Една стара жена я прибра.